

Verksamhetsförlagd utbildning 1

6 hp

Studiehandedning

Kurskod: 9KAG01

Höstterminen 2022

Kursansvarig: Diana Holmqvist
& Johan Forsell

Kontaktpersoner

Lärare och kursansvariga

Diana Holmqvist	diana.holmqvist@liu.se	013-28 21 33
Johan Forsell	johan.forsell@liu.se	013-28 22 49

Vid frågor om programmet, kontakta

Marie-Helen Klementsson,

VFU-koordinator & placeringsansvarig	marie-helene.klementsson@liu.se	013-28 20 11
Kristin Sjölander, studievägledare	kristin.sjolander@liu.se	013-28 19 78
Linda Alm, samordnare	kpu60-75@liu.se	013-28 21 04
Maria Sparf, programansvarig	maria.sparf@liu.se	013-28 47 91

Verksamhetsförlagd utbildning 1

Kompletterande pedagogisk utbildning innehåller förutom de teoretiska kurserna också verksamhetsförlagda kurser. I dessa kurser utforskar studenten verksamheten ur olika perspektiv samt deltar i och ansvarar för att planera, genomföra, leda, följa upp och utveckla sin undervisning. Genom att delta i lärares vardagsarbete ges studenten möjlighet att utveckla sin undervisningsförmåga och att få insikt i yrkespraktikens olika krav. Med utgångspunkt i egen och auskulterad undervisning reflekterar studenten över sina erfarenheter i relation till lärarprofessionen.

Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) består av två delkurser; VFU1 (6 hp) samt VFU2 (14 hp). I varje VFU-kurs uppmärksammas speciellt det teoretiska innehållet som föregått respektive VFU-kurs och på detta sätt sker en integration mellan utbildningens teoretiska och praktiska delar. VFU 1 relaterar på så sätt till UK1 och Ämnesdidaktik 1.

Lärandemål

Efter avslutad kurs skall du, den studerande, kunna:

- planera och genomföra undervisning av enskilda moment inom det egna ämnesområdet med beaktande av aktuella styrdokument
- kommunicera och förankra styrdokumentens värdegrund, inbegripet mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar, i planering och undervisning
- utvärdera undervisning med beaktande av aktuella styrdokument, läroplansteori, kunskapssyn samt teorier om lärande
- samarbeta och interagera med elever och handledare
- visa empatiskt och ansvarsfullt beteende i skolmiljön
- visa självinsikt och lyhördhet för konstruktiv kritik

Planering och genomförande av VFU-kurserna

Det är viktigt att VFU:n planeras i samråd med handledaren och utifrån VFU-skolans verksamhet och möjlighet att tillgodose målen för aktuell VFU-kurs. Ta hjälp av följande punkter när ni planerar:

- Kursplanen, omdömesformuläret, progressions- och utvecklingsguiden, ramarna för VFU:ns genomförande samt, i förekommande fall, den individuella utvecklingsplanen används som grund för planeringen.
- VFU-kursen inleds lämpligen med *auskultationer* (se bilaga 1) av handledarens undervisning som förberedelse till den egna undervisningen. Auskultationer kan även, efter överenskommelse, genomföras hos andra lärare än handledaren. Det är också intressant och lärorikt att under en dag följa en lärare och under en annan dag följa en klass.

En tidsmässig planering görs där följande aktiviteter läggs in: auskultationer, egen undervisning inklusive planeringstid, konferenser etc., tid för pedagogiska samtal och utvärdering, information om skolans olika funktioner, genomförande av kursuppgifter, samt tidsperiod då provning sker.

VFU:n genomförs under vecka 45 till 48 (7/11–2/12) på heltid (20 arbetsdagar). Under VFU:n deltar studenten i en lärares ordinarie verksamhet och i övriga aktiviteter vid skolan. VFU-kursens 160 timmar (motsvarande 20 arbetsdagar, heltid) kan fördelas olika över kalenderdagar, beroende på hur förutsättningarna ser ut på skolan där du gör din praktik. Följande timfördelning hjälper dig och din mentor planera din VFU-tid:

- 16 timmar egen undervisning
- 20 timmar auskultationer
- 8 timmar pedagogiska samtal
- 60 timmar planeringstid
- Resterande 56 timmar, används till att få inblick i skolans elevvård, specialpedagogens arbete samt skolans övriga funktioner, eller till konferenser, extra auskultationer, extra undervisning, extra planeringstid, bedömning av elevernas kunskaper, kursuppgifter, litteraturstudier, ”mingel” med eleverna.

Generellt gäller att:

- Studenten ingår i arbetslaget och är med i det dagliga planerings- och uppföljningsarbetet.
- Handledaren arbetar tillsammans med studenten och tydliggör sina överväganden och strategier, det vill säga delar med sig av sin praktikgrundade kunskap.
- Handledaren ansvarar för att vägleda studenten i lärarbetet.

Handledaren följer upp studentens undervisning och övriga arbete i pedagogiska samtal och hjälper studenten att bearbeta och reflektera över sina erfarenheter.

Uppgifter och examinationer

Kursen examineras genom uppvisande av

- tillämpade didaktiska (TDLF), 3 hp, U-G-Vg
- sociala lärarförmågor (TSLF), 2 hp, U-G
- en skriftlig redovisning (SRE1), 1 hp, U-G-VG

För att få VG på hel kurs krävs VG på samtliga VG-grundande moment, alltså på både TDLF och SRE1.

Kursens lärandemål examineras på följande vis:

- planera och genomföra undervisning av enskilda moment inom det egna ämnesområdet med beaktande av aktuella styrdokument (TDLF)

- kommunicera och förankra styrdokumentens värdegrund, inbegripet mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar, i planering och undervisning (SRE1, OBL1)
- utvärdera undervisning med beaktande av aktuella styrdokument, läroplansteori, kunskapssyn samt teorier om lärande (SRE1, OBL1)
- samarbeta och interagera med elever och handledare (TSLF)
- visa empatiskt och ansvarsfullt beteende i skolmiljön (TSLF)
- visa självinsikt och lyhördhet för konstruktiv kritik. (TDLF)

Nedan beskrivs de uppgifter och examinationer som ingår i kursen.

VFU-workshop

Den 24/10, klockan 13–15 hålls en digital träff över zoom (länk meddelas på Lisam) i form av en så kallad workshop. Syftet med tillfället är att förbereda sig inför sin VFU, där vi fokuserar på att planera undervisning. Här ges du också tillfälle att diskutera tankar och förväntningar inför VFU:n i mindre grupper. Mer information om workshopen läggs ut på Lisam inför tillfället.

TDLF och TSLF - Bedömning av didaktiska och sociala lärarförmågor

Examinationsprocessen börjar med att handledaren och studenten informerar sig om kursplan, ramar för VFU:ns genomförande, kursuppgifter och omdömesformulär. Tillsammans med studentens individuella utvecklingsplan utgör dessa dokument underlag för ett inledande samtal där handledaren och studenten tillsammans planerar VFU:ns innehåll och upplägg. Vid detta tillfälle konkretiseras och diskuteras också omdömesformuläret och man kommer överens om när och hur övning och prövning av studentens lärarförmågor skall ske. Det är viktigt att det blir god balans mellan övning och prövning så att studenten får tillräckligt med utrymme för övning och att handledaren får tillräckligt med utrymme för prövning. För att underlätta och förbereda omdömet är det en fördel att genomföra formativa utvärderingar under VFU:ns gång, gärna med omdömesformuläret som utgångspunkt för diskussionen.

Prövningen förläggs om möjligt till den andra halvan av VFU-perioden och bör vare sig inskränkas till enstaka lektioner eller ske under en oproportionerligt lång period. Avsätts alltför lång tid till prövning kan det hindra den studerande att få tillräcklig tid för övning. Prövningsperioden bör vara representativ för studentens övning av lärarförmågor.

När prövningen är genomförd fyller handledaren i omdömesformuläret. Handledaren delger studenten sitt omdöme. Omdömesformuläret skrivs under av handledaren och skickas till examinator (se adress på omdömesformuläret) senast en vecka efter avslutad VFU.

Bedömningen utgår från följande mål i kursen:

- planera och genomföra undervisning av enskilda moment inom det egna ämnesområdet med beaktande av aktuella styrdokument (TDLF)
- samarbeta och interagera med elever och handledare (TSLF)

- visa empatiskt och ansvarsfullt beteende i skolmiljön (TSLF)
- visa självinsikt och lyhördhet för konstruktiv kritik. (TDLF)

VFU-dagbok

Vi rekommenderar att studenterna för VFU-dagbok under sin praktik. Dagboken utgörs av en logg där studenten kortfattat redovisar egen undervisning, auskultationer, konferenser och möten samt pedagogiska samtal med handledaren samt kommentarer av intressanta händelser.

Förslagsvis kan VFU-dagboken föras utifrån följande rubriker:

Datum/tid

För flöde i dagboken är det värt att notera när och hur lång tid händelsen tog.

T.ex. "ons 12 oktober kl 10.10-10.55 lektion, NO (kemi)".

Aktivitet/händelse

Beskriv sakligt och kortfattat skeendet, alltså vad du/läraren/deltagare gjorde.

Hur tolkar jag det?

Försök förstå bakomliggande faktorer till att det blev som det blev. Försök motivera din tolkning väl.

Slutsatser

Vilka lärdomar tar du med dig inför framtida händelser? Hur vill du påverkas i ditt lärarskap av det som du har varit med om?

Skriftlig VFU-redovisning (SRE1)

Syftet med den skriftliga redovisningen är att utveckla förmågan att iaktta, beskriva och reflektera över den pedagogiska praktiken och att använda och utveckla sitt yrkesspråk. Uppgiften har sin grund i VFU-kursplanens mål och i föregående kurser i KPU60.

Utgå ifrån din VFU-dagbok och välj ut några exempel som totalt motsvarar ca 4 timmars undervisning (av VFU:ns totalt ca 16 timmars undervisning). Redogör för din planering och genomförande av denna undervisning inklusive:

- Målen för undervisningen enligt styrdokumentet
- Innehåll/stoff
- Arbetssätt, arbetsformer
- Elevaktivitet och läraraktivitet
- Läromedel
- Disposition av tiden

Motivera också dina didaktiska val och ställningstaganden med hjälp av teoretiskt innehåll från de båda tidigare kurserna i utbildningen.

Sist men inte minst ska du reflektera kring och utvärdera din planering och undervisning, för de 4 timmar som du valt ut. Utifrån dina erfarenheter från VFU:n och genomförandet av undervisningen, ta upp följande:

- Redovisa vilka mål du tagit fasta på i styrdokumentet samt hur du tolkat dessa. Du bör beröra mål på övergripande allmän nivå, ämnesnivå och för den aktuella undervisningen.
- Reflektera över ditt val av innehåll/stoff och arbetsformer/arbetsätt genom att knyta an till teorier om kunskap och lärande.
- Reflektera över de läromedel/material som du har använt.
- Reflektera kring de överväganden och antaganden som du har gjort avseende elevernas förkunskaper och förförståelse.
- Reflektera kring vilka ramfaktorer som du har tagit hänsyn till och hur du menar att frirummet påverkats av dessa.
- Reflektera över undervisningens genomförande med fokus på vem som varit aktiv – eleverna, läraren eller både och.

Formalia: Språket följer svenska skrivregler. Referenshantering är i huvudsak korrekt enligt ett vedertaget referenssystem (antingen APA, Harvard eller Oxford). Texten (2000–3000 ord exklusive referenslista) lämnas in i Lisam senast den 5/12.

Bedömningen utgår från följande mål i kursen:

- planera och genomföra undervisning av enskilda moment inom det egna ämnesområdet med beaktande av aktuella styrdokument
- kommunicera och förankra styrdokumentens värdegrund, inbegripet mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar, i planering och undervisning
- utvärdera undervisning med beaktande av aktuella styrdokument, läroplansteori, kunskapssyn samt teorier om lärande

Obligatoriskt VFU-seminarium (OBL1)

Den 5/12, klockan 10–12 i sal I:206, Campus Valla, hålls ett obligatoriskt VFU-seminarium måndagen efter avslutad VFU. Syftet med tillfället är att få diskutera erfarenheter från VFU:n. Mer information om VFU-seminariet läggs ut på Lisam inför tillfället.

Bedömningen utgår från följande mål i kursen:

- kommunicera och förankra styrdokumentens värdegrund, inbegripet mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar, i planering och undervisning
- utvärdera undervisning med beaktande av aktuella styrdokument, läroplansteori, kunskapssyn samt teorier om lärande

Omtentamen

Vid underkänt betyg har studenten rätt till ytterligare två provningstillfällen. Hur detta sker samt under vilken tid bestäms i samråd med kursansvariga och VFU-koordinator.

Policy rörande fusk och plagiat

Med fusk menas att med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöka vilseleda examinator när en studieprestation ska bedömas.

Om en examinator misstänker att en student fuskat ska hen anmäla det till Linköpings universitets disciplinnämnd som sedan utreder ärendet och fattar beslut om eventuella disciplinära åtgärder.

En form av fusk är så kallat plagiat. Plagiat är när man på ett otillåtet sätt använder sig av andras texter. Det är därför viktigt att man som student försäkras om vilka regler och normer som gäller när man skriver referat av andras texter och när man citerar. Mer information om vad plagiat innebär finns exempelvis i Urkunds plagiathandbok.

Litteratur

Böcker:

Andrée, M., Bladh, G., Carlgren, I. & Tväråna, M. (2020) *Ämneslärares arbete: didaktiska perspektiv*. Natur & Kultur.

Lundgren, U., Säljö, R., & Lidberg, C. (2020). *Lärande, skola, bildning*. Natur & Kultur.

Molander & Hamza (2021). *VFU-handboken: Bryggan mellan undervisningens teori och praktik*. Gleerups.

Webbsidor:

Läraryrket och Lärarnas riksförbund, Lärares yrkesetiska principer.

<https://lr.shop.strd.se/product/10249/o/o/666004>

Läroplaner (tillgängliga på Lisam):

Studenter som läser mot grundskola läser Lgr22, studenter mot gymnasium läser Lgy11. Samtliga studenter läser Lvux12.

SKOLFS 2010:37 *Läroplan för grundskolan (Lgr22)*

SKOLFS 2011:144 *Läroplan för gymnasieskolan (Lgy11)*

SKOLFS 2012:101 *Läroplan för vuxenutbildningen (Lvux12)*

Referenslitteratur:

Schött, K. (2015). *Studentens skrivhandbok*. (3. [bearb.] uppl.) Stockholm: Liber.

Detta är en bra resurs om du är helt nybörjare på akademiskt skrivande.

Bilaga 1 – Auskultationer VFU1

Förslag på punkter som kan vara av relevans att observera vid auskultation.

Observera:

- Hur startar handledaren sina lektioner?
- Hur kommunicerar handledaren lektionens syfte och innehåll?
- Hur avslutar handledaren sina lektioner?
- Hur gör handledaren för att skapa studiero i elevgruppen?
- Hur stämmer handledaren av närvaro?
- Hur gör handledaren gruppindelningar?
- Hur relaterar handledaren till läroplanen (kap 1–2) i sin planering/undervisning?
- Ge exempel på ramfaktorer som påverkar lärarens planering och undervisning.
- Titta gärna också på några av handledarens planeringar.